

DOI: <https://doi.org/10.36719/2663-4619/115/216-219>

Könül Həmidova

Bakı Slavyan Universiteti

magistrant

<https://orcid.org/0009-0001-2500-7079>

kenul.haciyeva86@gmail.com

İngilis dili dərslərində innovativ texnologiyalardan istifadə

Xülasə

Belə ki, müasir təhsil texnologiyalarından istifadə tədris prosesini daha məhsuldar, maraqlı informasiya ilə qurmaq imkan verir və ali məktəblərdə fəaliyyətlərindən biridir. Müasir dili dərslərində yeni pedaqoji texnologiyadan yeni səmərəli istifadə təcrübə interaktivliyini təmin etmək, xüsusi xarici dil öyrənmə mühiti edə bilər ki, bu da xarici dilin öyrənilməsinə motivasiyanın inkişafı və təlimin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə kömək edir. Bütün dərslərimdə qeyd etdim ki, şagirdlər markerləri götürdükləri işi çox sevirlər. Burada tələbələrin istedadı və yaradıcılıq qabiliyyətləri üzə çıxır. Mən çoxluq yaratmaq və ya posterlər kimi üsulları yerinə yetirərkən şəxsiyyətin aşkarlanmasında nəzərəcarpacaq dəyişikliklər görmüşəm. Bütün uşaqlar bu tapşırıqları həvəslə yerinə yetirdilər. Məhz yaradıcı tapşırıqlar səssiz və qətiyyətsiz tələbələri üzə çıxarırdı.

Açar sözlər: *kompüter texnologiyaları, innovativ texnologiyalar, tədris metodları, internet resursları, xarici dillərin tədrisi*

Konul Hamidova

Baku Slavic University

Master student

<https://orcid.org/0009-0001-2500-7079>

kenul.haciyeva86@gmail.com

Using Innovative Technologies in English Lessons

Abstract

Thus, the use of modern educational technologies allows to build the teaching process more productively, with interesting information and is one of the activities in higher education institutions. The effective use of new pedagogical technologies in modern language lessons can provide practical interactivity, create a special foreign language learning environment, which helps to develop motivation for learning a foreign language and improve the quality of teaching. In all my lessons, I noted that students really like the work they do with markers. Here the talent and creative abilities of students are revealed. I have seen noticeable changes in the disclosure of personality when performing methods such as creating a set or posters. All children completed these tasks with enthusiasm. It was the creative tasks that revealed the silent and indecisive students.

Keywords: *computer technologies, innovative technologies, teaching methods, internet resources, teaching foreign languages*

Giriş

Xarici dillərin tədrisində innovativ texnologiyalardan istifadə tədris prosesinin keyfiyyətini artırır. Tədrisdə innovativ metodlardan istifadə şagirdlərin xarici dil ünsiyyətinə yeni məzmun verir, hərəkətə sövq etmək, alınan informasiyada müstəqil naviqasiya etmək, yaradıcı təfəkkürün aktivləşdirilməsi, onların yaradıcılıq qabiliyyətlərini aşkar etmək bacarığını inkişaf etdirir (Li, Häußler, 1996).

Hazırda ölkəmizdəki universitetlər tədris prosesində innovativ texnologiyalardan maksimum istifadə edir. Onlarda xarici ölkələrdən ali peşə təhsili mütəxəssisləri, məktəb müəllimləri, universitet professorları iştirak edirlər. Müasir informasiya cəmiyyətində ali təhsilin məqsədi sosial və peşə sferasında mobil fəaliyyət göstərə bilən ahəngdar inkişaf etmiş yaradıcı şəxsiyyətin formalaşdırılmasıdır, bununla əlaqədar ali təhsil prosesində təhsil müəssisələrinin əsaslı dəyişikliklərə ehtiyac var (Chen, 2012).

Bu gün olduqca təsirli olan tədris formalarının və metodlarının böyük bir seçimi var. Müasir cəmiyyətin inkişafı daha təkmil metod və texnologiyaların axtarışını və istifadəsini tələb edir. İnnovativ təlim metodları təlim prosesini daha yüksək səviyyəyə qaldırır və xarici dil kommunikativ səriştəsi səviyyəsində peşəkar problemləri həll etməyə qadir olan gələcək gənc mütəxəssislərin praktiki bacarıqlarını inkişaf etdirməyə yönəlmişdir.

Tədqiqat

Müasir ingilis dili dərslərini müasir təhsil texnologiyalarından istifadə etmədən təsəvvür etmək və səmərəli şəkildə həyata keçirmək mümkün deyil. Pedaqoji texnologiya nəzəriyyə və tədris metodlarının praktikada müəyyən proyeksiyasıdır. İstənilən texnologiya müxtəlif təhsil müəssisələrində müəllimlər və tələbələr tərəfindən istifadə olunarkən başa düşülən olmalıdır (Jiang, 2014).

Ən məhsuldar texnologiyalar yeni informasiya texnologiyaları, layihə texnologiyası, tənqidi düşünmə texnologiyası, problem əsaslı təlim texnologiyası, əməkdaşlıq texnologiyalarıdır ki, bu da öyrənməyə tələbə mərkəzli yanaşmanın həyata keçirilməsinə kömək edir, təlimin fərdiləşdirilməsini və differensiallaşdırılmasını təmin edir (İzadkhah, 2015).

İnformasiya texnologiyaları kompüterin ixtirası, multimedia texnologiyaları, qlobal informasiya kompüter şəbəkəsi İnternetin həyatımıza daxil olması ilə meydana çıxdı. Onlar demək olar ki, bütün peşəkar sahələrdə və evdə geniş istifadə olunur. İnternet resurslarından istifadə imkanları çox böyükdür. Qlobal İnternet dünyanın istənilən nöqtəsində yerləşən istənilən zəruri məlumatı əldə etmək üçün şərait yaradır: regionşünaslıq materialları, gənclərin həyatından xəbərlər, qəzet və jurnallardan məqalələr və s (Hirasawa, 1988).

İnternetdən istifadə edərək ingilis dili dərslərində bir sıra didaktik tapşırıqları həll edə bilərsiniz: qlobal şəbəkənin materiallarından istifadə edərək oxu bacarıq və bacarıqlarını inkişaf etdirmək; tələbələrin yazı bacarıqlarını təkmilləşdirmək; tələbələrin lüğətini artırmaq; tələbələrin ingilis dilini öyrənmək üçün motivasiyasını formalaşdırmaq. İnternetdən istifadə tələbələrin üfqlərini genişləndirir, ingilisdilli ölkələrdəki həmyaşıdları ilə işgüzar əlaqələr və əlaqələr qurmağa və saxlamağa kömək edir (Rendell, 1983).

Xarici dil dərslərində onlar söz ehtiyatını öyrənir, tələffüzü inkişaf etdirir, dialoq və monoloq nitqini və yazısını öyrədirlər (Xiao, Peng, 2014).

İnteraktiv fəaliyyətlər təkcə real həyat situasiyaları yaratmır, həm də tələbələri xarici dil vasitəsilə onlara adekvat reaksiya verməyə məcbur edir. İnternetdən istifadə kommunikativ səriştənin inkişafına kömək edir - xarici dil öyrənməyin əsas məqsədi, ünsiyyəti öyrədir və mədəniyyətlərarası qarşılıqlı əlaqə bacarıqlarını inkişaf etdirir. İnformasiya texnologiyalarından istifadənin əsas formaları aşağıdakılardır:

- kompüter təlim proqramları əsasında multimedia dərsləri;
- dərslər - təqdimatlar. Müəllimlər Power Point kompüter proqramından istifadə edərək multimedia dərsləri, elektron dərs vəsaitləri, müxtəlif formalarda - qrafika, slayd, mətn, video və s. hazırlayırlar;
- kompüterlərdə sınaq;
- müəllim və tələbə arasında şəxsi əlaqə olmadan distant təhsil, o cümlədən təhsil fəaliyyətinin bütün formaları.
- yüksək səsli danışmağa və danışmağa kömək edən dil cihazları; audio qurğular nitqinizi maqnitofonda yazmağa, sonra isə bu yazıya qulaq asmağa və onu nümunəvi biri ilə müqayisə etməyə imkan verir (Lopes, Lau, Mariano, Rocha, 2009).

- oxu bacarıqlarının inkişafı;
- öyrənilən dilin lüğət ehtiyatının doldurulması;
- yazı bacarıqlarının təkmilləşdirilməsi.
- öyrənilən dilin ölkəsinin mədəniyyəti, nitq etiketi, nitq davranışının xüsusiyyətləri ilə tanışlıq.

(Wang, 2014).

Yenilənmiş təhsil məzmunu müəllimin rolunda bir sıra dəyişikliklərin edilməsini nəzərdə tutur ki, bu da indi təkcə tapşırıqların yaradılmasından və məlumat mənbələrinin təmin edilməsindən ibarət deyil, həm də ən əsası müəllim üçün əlverişli, dəstəkləyici atmosfer yaratmağı öyrənməlidir. Tələbə, bu halda, öz ehtiyacları və maraqları ilə öz anlayışının fəal yaradıcısına çevrilir. Müasir müəllimə, sadəcə olaraq, səmərəli təlim prosesini stimullaşdıran müxtəlif üsul və iş formalarını mənimsəmək bacarığı olmalıdır (Pospelov, 1983).

Müasir müəllimin öz tələbələrinin fikirlərini nəzərə almağa ehtiyacı olduğuna inananların fikri ilə tamamilə razıyam. Hər bir müəllim hər bir şagirdə fərdi yanaşma tapmağı, onu fərdi hesab edərək, qabiliyyətini, yaş xüsusiyyətlərini nəzərə almağı öyrənməlidir. Şagirdin şəxsiyyətinin formalaşmasında müəllimin rolu böyük olduğu üçün müəllim təkcə biliyi təqdim etməməli, həm də onun düşüncə qabiliyyətinin, o cümlədən onun əqidə və dünyagörüşünün inkişafına hər cür müsbət təsir göstərməyə çalışmalıdır. onun tələbələri. Yeni formatlı müəllim olmaq, biliklərinizi çatdırmaq və tələbələrin sizi və öyrətdiyiniz fənni tam ciddiyyətlə, öyrətmək və bilmək istəyi ilə qavrayacağına əmin olmaq üçün müəllim bütün peşəkar bacarıqlara malik olmalı, metodiki olmalıdır. bacarıqlı və öz peşəkarlığına əmindir.

Əgər əvvəllər dərslərin məqsəd və vəzifələrini şagirdlərin tələbat və maraqlarını nəzərə almadan, təhsil tələblərinə əsaslanaraq müəyyən edirdisə, indi tam başa düşmüşəm ki, dərslərin məqsəd və vəzifələri şagirdin öz düşüncə tərzindən müəyyən edilməlidir. perspektivlidir və onlar tələbələrlə birlikdə hazırlanmalı və onların başa düşülməsi və həyata keçirilməsi üçün əlçatan olmalıdır. Yalnız aydın şəkildə ifadə edilmiş məqsədlər tələbələrinizin onlardan nə tələb olunduğunu öyrəniş-öyrənmədiyini müəyyən etməyə kömək edir. Buna görə də dərslə başlamazdan əvvəl şagirdlərlə birlikdə dərslərin məqsədlərini formalaşdırmaq lazım idi (Lopes, Lau, Mariano, Rocha, 2009).

Şagirdlər müəllimlərinə güvənirlərsə, o zaman ona dünyada olan hər şeyi danışa, təcrübələrini və sevinclərini bölüşə bilirlər. Biz çox vaxt uşaqlara öz daxili aləmini açmağa imkan vermirdik. Biz dərslərimizi monoloq nitq üzərində qurduq, burada müəllim dərslərin çox hissəsini danışdı, yeni materialı izah etdi və tələbələr sadəcə dinlədilər. İndi dərsləri elə planlaşdırmağa çalışıram ki, şagirdlərə dialoqa girmək imkanı yaradılsın. Axı dialoq ünsiyyətin əsas formasıdır. Yalnız dialoq vasitəsilə şagirdlər bilik mübadiləsi aparır, yeni məlumatlar alır və dialoq həm də mənim tələbələrimin keçdikləri materialı nə dərəcədə mənimsədiyini və öyrənmə prosesində hansı səviyyədə olduqlarını öyrənməyə kömək edir (Li, Häußler, 1996).

Bütün dərslərimdə qeyd etdim ki, şagirdlər markerləri götürdükləri işi çox sevir. Burada tələbələrin istedadı və yaradıcılıq qabiliyyətləri üzə çıxır. Mən çoxluq yaratmaq və ya posterlər kimi üsulları yerinə yetirərkən şəxsiyyətin aşkarlanmasında nəzərəcarpacaq dəyişikliklər görmüşəm. Bütün uşaqlar bu tapşırıqları həvəslə yerinə yetirdilər. Məhz yaradıcı tapşırıqlar səssiz və qətiyyətsiz tələbələr üzə çıxarırdı. Bu kateqoriyalı insanlar üçün bir şey alınmadısa, daha aktiv uşaqlar onlara kömək etdi, yəni. əməkdaşlıqda çalışıb. Və eyni zamanda, heç kim özünü pis hiss etmədi, əksinə iştirak etdi. Əvvəllər dərslər zamanı “güclü” tələbələrə güvənirdim. İndi mən bilirəm ki, hər bir uşaq özünəməxsus şəkildə unikaldır, sadəcə ona düzgün yanaşma tapmaq lazımdır ki, o, özünü ortaya qoysun, imkanlarını göstərsin (Papadopoulos, Andreou, Bramer, 2010).

Nəticə

Sonda demək istəyirəm ki, mən tədris tərzini dəyişəndə tələbələrimin dəyişdiyini, öyrənməyə münasibətinin, bir-birinə münasibətinin dəyişdiyini hiss etdim. Hər dərslə innovativ texnologiyaların tədris prosesinə tətbiqinin səmərəliliyini öyrənmək üçün müxtəlif tədris metod və üsullarından

istifadə edərək onları müşahidə edirdim. Amma mənim üçün ən önəmlisi mənim də dəyişməyim və fənni öyrətmək baxışımın dəyişməsi idi. Başa düşdüm ki, hər hansı bir strategiya və ya metodu tətbiq etməzdən əvvəl atdığın hər bir addımı dərinlən düşünüb təhlil etməlisən. Tədrisdə innovativ üsullardan istifadə etməklə uşaqların gözündə qılgıncımlar gördüm. Onlar dinləniləcək və çıxış etmək imkanı veriləcəyinə ümid edirlər. Şagirdlərin dərs prosesində fəal iştirakı mənə övladlarımı yeni şəkildə üzə çıxarmağa imkan verdi. Məktəb təcrübəsinin nəticələrinə əsasən belə qənaətə gəldim ki, təhsildə yeni texnologiyaların tətbiqi tənqidi təfəkkürün, ünsiyyət bacarıqlarının, yaradıcılığın inkişafına, istedadlı uşaqların aşkarlanmasına və bu keyfiyyətlərin inkişafı üçün gələcək işlərin planlaşdırılmasına imkan yaradır (Tan, Li, 2001).

Ədəbiyyat

1. Chen, J. (2012). Discussion on the application and future development trend of modern electronic technology in automobiles. *Applied Mechanics and Materials*, 155–156, 627–631. <https://doi.org/10.4028/www.scientific.net/AMM.155-156.627>
2. Hirasawa, K. (1988). Trends in the application of AI technologies to industry. *IEEJ Transactions on Industry Applications*, 108(10), 868–871.
3. Izadkhah, H. (2015). Transforming source code into mathematical expressions for performance evaluation. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio AI – Informatica*, 15(2), 7.
4. Jiang, Y. (2014). Application analysis of artificial intelligence technology in modern physical education. *Information Technology Journal*, 13(3), 477–484.
5. Li, Y., & Häußler, A. (1996). Evolution of neural networks and its application in feedback control. *Artificial Intelligence in Engineering*, 10(2), 143–152.
6. Lopes, L., Lau, N., Mariano, P., & Rocha, L. (Eds.). (2009). *Progress in Artificial Intelligence*. Springer.
7. Papadopoulos, H., Andreou, A., & Bramer, M. (Eds.). (2010). *Innovations and Applications of Artificial Intelligence*. IFIP International Federation for Information Processing.
8. Pospelov, G. (1983). Artificial intelligence as a basis for new information technology. *IFAC Proceedings Volumes*, 16(20), 1–14. [https://doi.org/10.1016/S1474-6670\(17\)61158-1](https://doi.org/10.1016/S1474-6670(17)61158-1)
9. Rendell, L. (1983). A new basis and successful implementation for learning systems using state space. *Artificial Intelligence*, 20(4), 369–392.
10. Tan, K., & Li, Y. (2001). Automated design of performance-based control systems using evolutionary computation. *Engineering Applications of Artificial Intelligence*, 14(4), 473–486.
11. Wang, G. (2014). Research on artificial intelligence technology in electrical automation control. *Applied Mechanics and Materials*, 624, 469–472.
12. Xiao, S., & Peng, J. (2014). Application of artificial intelligence technology in electrical automation control. *Applied Mechanics and Materials*, 530–531, 1049–1052.

Daxil oldu: 21.01.2025

Qəbul edildi: 30.04.2025